

Nagrada „22. decembar“

Povodom Dana Jugoslovenske narodne armije savezni sekretar za narodnu odbranu, general-pukovnik Veljko Kadijević, dodelio je Nagradu »22. decembar« najzaslužnijim stvaraocima u oružanim snagama za 1988. godinu. Time je nagrađenima odati priznanje za izvanredne uspehe u rukovođenju i komandovanju jedinicama naših oružanih snaga i za najbolja ostvarenja iz oblasti ratne veštine, društvenih i tehničkih nauka, kao i iz oblasti pronalazaštva i tehničkih unapređenja. Takođe, ove godine je prvi put dodeljena i Nagrada »22. decembar« — za životno delo.

Nagrade su dobili:

- 1) za životno delo — admiral flote Branko Mamula;
- 2) za izvanredne uspehe u rukovođenju i komandovanju — general-major Andrija Silić i potpukovnik avijacije Blagoje Grahovac;
- 3) iz oblasti ratne veštine, posthumno, general-pukovnik Nikola Pejnović za delo »Razmišljanja o ratu i revoluciji« pukovnik mr Branislav Milanović i potpukovnik Blagoje Milenkovski za delo »Modeli za procenu gubitka vitalnih elemenata strukture ratnog vazduhoplovstva«,
- 4) iz oblasti društvenih nauka, pukovnik dr Milan Pujić za delo »Osposobljavanje radnih ljudi i građana SFRJ za opšte-narodnu odbranu i društvenu samozaštitu«,
- 5) iz oblasti tehničkih nauka, kapetan I klase dr Milorad Cvijetić za delo »Digitalne svetlovodne komunikacije«, pukovnik prof. dr Milorad Obradović i doc. dr Milan Milosavljević za delo »Digitalna obrada signala«;
- 6) iz oblasti pronalazaštva i tehničkih unapređenja, general-major u penziji dipl. inž. Obrad Vučurović, potpukovnik dipl. inž. Sreten Nikolić i potpukovnik dipl. inž. Aleksandar Ačanski za delo »Idejna i konstrukciona rešenja višecevnog raketskog sistema 262 mm Orkan«.

Svečanost, na kojoj je uručeno ovo najviše priznanje saveznog sekretara za narodnu odbranu, održana je 19. decembra 1988. godine u Domu JNA u Beogradu. Nagradu za životno delo admiralu flote Branku Mamuli uručio je savezni sekretar za narodnu odbranu general-pukovnik Veljko Kadijević, a ostalim nagrađenima nagradu je uručio načelnik Generalštaba oružanih snaga SFRJ general-pukovnik Stevan Mirković.

U ovom broju donosimo obrazloženje saveznog sekretara za narodnu odbranu general-pukovnika Veljka Kadijevića, za dodelu Nagrade »22. decembar« — za životno delo admiralu flote Branku Mamuli, reč načelnika Generalštaba prilikom uručenja nagrada u ostalim oblastima i obrazloženje komisije za izbor i predlaganje pojedinaca za Nagradu »22. decembar« u tim oblastima.

THE »22. DECEMBAR« REWARD

On the occasion of the Yugoslav People's Army Day, the Federal Secretary for National Defence, Colonel General Veljko Kadijević conferred the »22. decembar« Reward to the most deserving and creative persons and authors in the armed forces in 1988.

The Reward was conferred: (1) to Admiral of the Fleet *Branko Mamula*, for his life work; (2) to Major General *Andrija Silić* and Lt. Colonel of the Air Force *Blagoje Grahovac*, for excellent success in discharging of command and control duties; (3) in the art of war field, Colonel General *Nikola Pejnović* (posthumously), for his work *Razmišljanja o ratu i revoluciji* (Reflections on War and Revolution); Colonel *Branislav Milanović* and Lt. Colonel *Blagoje Milenkovski*, for their work *Modeli za procenu gubitaka vitalnih elemenata strukture ratnog vazduhoplovstva* (Models for Assessment of Losses of Vital Elements of the Air Force Structure); (4) in the field of social sciences, Colonel D. Sc. *Milan Pujić*, for his work *Osposobljavanje radnih ljudi i građana SFRJ za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu* (Capacitation of Working People and Citizens of SFRY for Total National Defence and Social Self-Protection); (5) in the field of technical sciences, Captain 1st Class D. Sc. *Milorad Cvijetić*, for his work *Digitalne svetlovodne komunikacije* (Digital Light Conducting Communications); Colonel Prof. D. Sc. *Milorad Obradović* and Docent D. Sc. *Milan Milosavljević*, for their work *Digitalna obrada signala* (Digital Processing of Signals); (6) in the field of innovations and technical progressing, Major General, ret., Mech. Eng. *Obrad Vučurović*, Lt. Colonel, Mech. Eng. *Sreten Nikolić* and Lt. Colonel, Mech. Eng. *Aleksandar Ačanski*, for their work *Idejna i kon-*

strukciona rešenja višecevnog raketnog sistema 262 mm »Orkan« (Conceptual and Design Solutions for Multibarrelled Rocket System 262 mm »Orkan« — hurricane).

The formal meeting at which this highest act of recognition on the part of the Federal Secretary was conferred, was held in the YPA Club in Belgrade on December 19th, 1988. The Reward for his life work was handed to the Admiral of the Fleet Branko Mamula by the Federal Secretary himself, and rewards to the rest of the rewarded by the Chief of the General Staff of the Armed Forces of SFRY, Colonel General Stevan Mirković.

LE PRIX »22 DECEMBRE«

A l'occasion du Jour de l'Armée populaire yougoslave, le secrétaire fédéral à la défense nationale, le Général d'Armée Veljko Kadijević a décerné le Prix »22 décembre« aux meilleurs créateurs et aux auteurs les plus éminents dans les forces armées yougoslave pour l'année 1988.

Les lauréats sont: (1) l'amiral de la flotte Branko Mamula pour l'ensemble de son oeuvre; (2) le général de brigade Andrija Silić et le lieutenant-colonel de l'Air Blagoje Grahovac — pour les excellents résultats obtenus en matière de direction et commandement; (3) dans le domaine de l'art de la guerre à titre posthume, le général d'armée Nikola Pejnović, pour son oeuvre *Considérations sur la guerre et la révolution*, le colonel Branislav Milanović et le lieutenant-colonel Blagoje Milenkovski pour leur oeuvre *Modèles d'évaluation de la perte des éléments vitaux dans la structure de l'Aviation de guerre*; (4) dans le domaine des sciences sociales, le colonel dr. Milan Pujić, pour son oeuvre *Préparation des travailleurs et des citoyens de la RSFY pour la défense populaire généralisée et l'autodéfense sociale*; (5) dans le domaine des sciences techniques, le capitaine de première classe dr. Milorad Cvijetić, pour son oeuvre *Communications numériques par fibres optiques*, le colonel prof. dr. Milorad Obradović et maître de conférences dr. Milan Milosavljević pour leur oeuvre *Le traitement numérique des signaux*; (6) dans le domaine de la rationalisation et des promotions techniques, le général de brigade à la retraite, ing. dipl. Obrad Vučurović, le lieutenant-colonel ing. dipl. Sreten Nikolić et le lieutenant-colonel ing. dipl. Aleksandar Ačanski pour leur oeuvre *La Conception et la construction du système de lance-roquettes multi-tubes de 262 mm »Orkan«*.

La cérémonie de remise de cette plus haute récompense décernée par le secrétaire fédéral à la défense nationale a eu lieu le 19 décembre 1988 au Foyer de l'APY de Belgrad. Le Prix décerné à l'amiral de la flotte Branko Mamula pour l'ensemble de son oeuvre a été remis par le secrétaire fédéral à la défense nationale le général d'armée Veljko Kadijević, alors que les prix décernés aux autres lauréats de cette année ont été remis par le général d'armée Stevan Mirković, chef de l'état-major général des forces armées de la RSFY.

НАГРАДА „22 ДЕКАБРЯ“

По поводу Дня Югославской народной армии союзный секретарь по народной обороне генерал-полковник Велько Кадиевич присвоил Награду „22 декабря“ наиболее заслуженным деятелям в вооруженных силах на 1988 год.

Награды получили: (1) за жизненное дело — адмирал флота *Бранко Мамула*; (2) за исключительные успехи в управлении и командовании — генерал-майор *Андрия Силич* и подполковник авиации *Благое Граховац*; (3) в области веного искусства, посмертно, генерал-полковник *Никола Пейнович* за произведение *Размышления о войне и революции*, полковник *Бранислав Миланович* и подполковник *Благое Миленовски* за труд *Модели для оценки потерь существенных элементов структуры военно-воздушных сил*; (4) в области общественных наук — полковник д-р *Милан Пуич* за труд *Подготовка трудящихся и граждан СФРЮ к всенародной обороне и общественной самозащите*; (5) в области технических наук — капитан д-р *Милорад Цветич* за труд *Цифровые светопроводные коммуникации*, полковник проф. д-р *Милорад Обрадович* и доц. д-р *Милан Милосавлевич* за труд *Цифровая обработка сигналов*; (6) в области изобретательства и технических новшеств — генерал-майор в отставке инж. *Обрад Вучурович*, подполковник инж. *Сретен Николич* и подполковник инж. *Александр Ачански* за труд *Идейные и конструкционные решения многоствольной ракетной системы 262 мм „Оркан“*.

Торжественное собрание, на котором было вручено настоящее высшее признание союзного секретаря по народной обороне, состоялось 19 декабря 1988 года в Доме ЮНА в Белграде. Награду за жизненное дело адмиралу флота Бранко Мамуле вручил союзных секретарь по народной обороне генерал-полковник Велько Кадиевич, а остальным награжденным награду вручил начальник Генштаба вооруженных сил СФРЮ генерал-полковник Стеван Миркович.

Branko Mamula je bitno doprinio očuvanju i kontinuiranom razvoju Titove koncepcije odbrane

General-pukovnik *VELJKO KADIJEVIĆ*

Nagrada »22. decembar« — za životno djelo, dodjeljena je admiralu flote Branku Mamuli, na osnovu brojnih prijedloga komandi, ustanova, jedinica i starješina oružanih snaga.

Tako široka inicijativa i duboko uvjerenje svih nas neposrednih saradnika, kao i onih koji su ga bliže poznavali, jasno govori da ovo najveće priznanje koje se u našoj armiji može dodijeliti za ukupni naučno-teorijski i praktični doprinos razvoju oružanih snaga i jačanju odbrambenih sposobnosti zemlje dolazi u prave ruke.

Admiral Mamula pripada generaciji koja je pod neposrednim rukovodstvom KPJ i druga Tita, u najsudbonosnijoj istorijskoj etapi naše zemlje bila na visini svog velikog zadatka i odgovornosti. On se u proteklih skoro pola vijeka svoga revolucionarnog rada permanentno potvrđivao kao dosljedan borac za ideale revolucije, nesmetan i bezbjedan razvoj našeg socijalističkog samoupravnog društva.

Doprinos admirala flote Branka Mamule dogradnji koncepcije opštenarodne odbrane i osavremenjivanju i jačanju naših oružanih snaga, mi smo u Jugoslavenskoj narodnoj armiji, u više navrata, ocijenili izuzetno visoko.

Vremenski gledajući, tu se izdvajaju dva perioda: *prvi*, u kome je pod njegovim neposrednim rukovodstvom, obezbijeđen ne samo kontinuitet u razvoju Ratne mornarice već je, zahvaljujući dinamičnom i svestranom razvoju, ona izrasla u savremeni vid naših oružanih snaga. Time su, praktično, stvorene sve bitne pretpostavke za dalju modernizaciju ovog vida oružanih snaga u skladu s našim potrebama, mogućnostima i doktrinom upotrebe u opštenarodnom odbrambenom ratu, a *drugi* period se odnosi na obavljanje dužnosti načelnika Generalštaba Jugoslavenske narodne armije i saveznog sekretara za narodnu odbranu. To je vrijeme koje karakterišu ozbiljni problemi u ukupnom razvoju naše zemlje, što se neminovno odrazilo i na njenu odbrambenu sposobnost. U tim uslovima admi-

ral Mamula ulaže velike napore na obezbjeđenju visokog nivoa borbene gotovosti naših oružanih snaga.

Brojna su područja njegovog angažovanja i doprinosa kako na praktičnom tako i na teorijskom planu.

U koncepciji opštenarodne odbrane, koja je nastala i praktično potvrđena u narodnooslobodilačkom ratu i u poslijeratnom razvoju, za života druga Tita nije bilo lutanja koja bi bitnije i trajno ugrozila kontinuitet njenoga razvoja, jer je on snagom svog autoriteta to spriječavao. Međutim, poslije Tita trebalo je ulagati dodatne napore za očuvanje temeljnih opredjeljenja i dalji razvoj koncepcije opštenarodne odbrane.

Admiral flote Branko Mamula je bitno doprinio očuvanju i kontinuiranom razvoju Titove koncepcije opštenarodne odbrane. Osobit doprinos dao je razvoju teorije i prakse pripremanja i vođenja opštenarodnog odbrambenog rata. Posebno, kombinovanog oblika oružane borbe, kao optimalnog modela odbrane naše zemlje, zasnovanog na neiscrpnim dostignućima vojnonaučne misli i prakse u nas i u svijetu.

Kao rezultat intenzivnog traganja za odgovorima na savremene vojne ofanzivne strategije i doktrine, značajan je njegov doprinos u stvaranju takvog organizacijskog modela naših oružanih snaga koji je doveden na nivo savremenih zahtjeva i potreba i time postignut skladan odnos Jugoslavenske narodne armije i Teritorijalne odbrane, gotovih i mirnodopskih oružanih snaga, a i povoljnija struktura vidova Jugoslavenske narodne armije.

Posebno je veliki doprinos admirala Mamule na planu borbene izgradnje, osavremenjivanja obuke i vaspitanja, podizanje kvaliteta zajedničkog obučavanja JNA i TO, kao i ostalih struktura opštenarodne odbrane, osobito gotovih snaga mirnodopskog dijela Jugoslavenske narodne armije.

Zahvaljujući ličnom angažovanju, snagom argumenta doprinio je modernizaciji sistema rukovođenja i komandovanja, čime je obezbjeđena njegova veća efikasnost na svim nivoima i dosljedna primjena principa: jedinstva cjelokupnog prostora Jugoslavije kao ratišta, jedinstva oružanih snaga, jedinstva oružane borbe i jedinstva rukovođenja i komandovanja.

Imajući u vidu značaj ljudskog činioca kao dominantnog faktora oružane borbe, na brojnim stručnim skupovima, prilikom obilaska jedinica i ustanova i u svakodnevnim kontaktima sa potčinjenim, insistirao je na daljoj izgradnji i unapređenju humanih među-

ljudskih odnosa. Značajan je i njegov doprinos što je, i u ovako složenim društvenim uslovima, očuvana moralno-politička čvrstina Armije, a posebno idejno i akciono jedinstvo starješinskog kadra.

Naročitu pažnju poklanjao je kadrovskom obezbjeđenju oružanih snaga, gdje su intenzivirani postojeći i afirmisani novi izvori popune, pri čemu je neprekidno insistirao na što srazmjernijoj zastupljenosti svih naših naroda i narodnosti u starješinskom sastavu naše armije.

Kao vrstan poznavalac promjena koje sobom nosi tehnički progres u svijetu i njegovog uticaja na razvoj savremenog naoružanja i vojne opreme, posebno oružanih snaga potencijalnih agresora, admiral Mamula je neprekidno ukazivao na potrebu tehničke modernizacije naše armije u skladu s konceptom oslonca na sopstvene snage.

Izuzetno interesovanje i angažovanje ispoljio je za unapređenje ukupnog naučnoistraživačkog rada. Naročito se zalagao za organizovanje i timsko usmjeravanje ukupnih naučnih potencijala Jugoslavenske narodne armije i društva na jedinstvenim istraživačkim i razvojnim projektima značajnim za odbranu zemlje.

Admiral flote Branko Mamula jedan je od rijetkih vojnih rukovodilaca koji je, i pored ogromnih napora i kompleksnih zadataka u obavljanju najodgovornijih dužnosti, uspio ne samo da prati savremenu vojnu misao već i da bitno doprinosi njenom oblikovanju i stalnom prilagođavanju specifičnim uslovima našeg društva, geostrategijskom položaju naše zemlje i razvoju vojnog faktora u svijetu.

Vojnoteorijska misao admirala Mamule veoma je plodna i svestrana, što najbolje ilustruje podatak da je objavio više od stotinu radova i publikacija, među kojima su najznačajnija djela: *Mornarice na velikim i malim morima*, *Savremeni svijet i naša odbrana* i *Odbrana malih zemalja*.

Njegovo cjelokupno vojno stvaralaštvo predstavlja sintezu teorije i prakse, a po širini i domašajima ima veliki i trajan značaj ne samo za našu zemlju već i za druge, prije svega male i nesvrstane zemlje. Zbog toga je njegova pisana riječ rado čitana kako u zemlji tako i u inostranstvu.

Pored uspješnog obavljanja najviših vojnih funkcija, admiral Mamula veoma angažovano učestvuje u radu najviših društveno-političkih foruma, prije svega Centralnog komiteta SKJ i Saveznog izvršnog vijeća.

Problemima sa kojima je suočeno naše društvo on je prilazio podjednako odgovorno i kao vojnik koji veoma dobro zna da je ukupno stanje u zemlji bitan uslov njene odbrambene sposobnosti, i kao komunista koji se bori za dalji razvoj revolucije. Jasno mu je da su te dvije stvari u skladu i da vode istom cilju.

Njegovi pogledi na prevazilaženje problema, kako onih u sferi odbrane, tako i onih u sferi ukupnih društvenih kretanja, polaze od temeljnih postulata naše revolucije, ali su prvenstveno okrenuti budućnosti i onome što novo vrijeme nosi sobom. Zato su njegova shvatanja moderna. I zbog toga, između ostalog, on uživa veliki ugled u raznim sredinama našeg društva, a istovremeno trpi kritiku protivnika naše zemlje i našeg sistema.

Admiral Mamula je svojim djelom na najbolji način demonstrirao mnoge bitne osobine vrsnog rukovodioca i vojnog starješine. Poznata je njegova temeljitost, izuzetna dinamičnost, sistematičnost i neiscrpna energija. Njegov metod i stil rukovođenja zasnivaju se na kreativnoj i stvaralačkoj sposobnosti, originalnosti i stalnom kontaktu sa »živom praksom«.

Dubina poniranja u svaki problem i njegova selekcija, usmjerenje težišta akcije i operativno rješavanje zadataka, kao i visoko poznavanje konkretnih problema trupe, omogućili su mu realno sagledavanje stanja i bitnih okolnosti za donošenje pravih odluka u pravo vrijeme. On je u dnevnoj praksi demonstrirao najefikasniji, ali zato i najteži metod obučavanja i vaspitavanja — radi kako radim.

Na kraju ovog kratkog obrazloženja dodjele Nagrade »22. decembar« za životno djelo, u svoje ime i u ime svojih saradnika izražavam želju i uvjerenje da će admiral flote Branko Mamula s punim žarom i upornošću nastaviti svoju revolucionarnu aktivnost za dobrobit naših oružanih snaga i zemlje u cjelini.

Nauka u oružanim snagama mora postati istinska proizvodna snaga i generator modernizacije

General-pukovnik *STEVAN MIRKOVIĆ*

U razvoju oružanih snaga naše opredeljenje je oslonac na sopstvene snage. Iz takvog opredeljenja, pored ostalog, proizlazi potreba za intenzivnijim naučnoistraživačkim radom, većim naučnim rezultatima u svim naučnim oblastima od interesa za razvoj oružanih snaga (vojne teorije i ratne veštine, tehničkih, društvenih, medicinsko-bioloških i drugih nauka) i za njihovom primenom. Na tom polju postigli smo dosta. Dobijeni rezultati ohrabruju. Oni ne zadovoljavaju samo potrebe oružanih snaga već delimično i potrebe privrede i društva.

Nauka pruža snažnu podršku izgradnji i modernizaciji oružanih snaga. Misli se, pre svega, na integralnu vojnu nauku, na sve njene grane i discipline, a ne samo na tehničke, mada je njihova odgovornost nesumnjivo velika.

Najistaknutije mesto u celokupnom naučnoistraživačkom radu mora imati ratna veština, i kada je reč o kadrovskim rešenjima i materijalnim ulaganjima i, osobito, o vrednovanju rezultata naučnoistraživačkog rada. Moramo se izboriti za to da svaka odluka u bilo kojem aspektu dogradnje oružanih snaga bude argumentovana odgovarajućim naučnoistraživačkim saznanjima iz oblasti ratne veštine i da k tome budu usmereni naponi drugih nauka. Naravno, time se ne isključuje potreba samostalnih fundamentalnih istraživanja u svakoj oblasti nauke ponaosob. Naprotiv, takva istraživanja su veoma potrebna, ali je nesporno da ratna veština, kao oblast vojnonaučnih saznanja koja presudno utiču na razvoj doktrine, mora dobiti, ukupno uzevši, povoljniji status nego što je to do sada imala.

U oblasti ratne veštine još više se moraju objediniti naučnoistraživački kapaciteti na nivou oružanih snaga, a osobito na nivou visokih vojnih škola, jer su dosta usitnjeni i neracionalno angažovani. Sa stanovišta kadrovskih i drugih mogućnosti neopravdano je da se, na primer, poslediplomske studije vojnih nauka odvajaju

po školama ili te studije od doktorata nauka. Naprotiv, normalno je da upravo poslediplomske studije budu baza za izbor doktoranata itd.

Za bolje rezultate u ovoj oblasti obavezuju nas i naša dosadašnja dostignuća u izgradnji koncepcije opštenarodne odbrane i doktrine vođenja oružane borbe, koja se u svetu s dužnom pažnjom i respektom prate i izučavaju. Koliki je taj interes svedoči i uspešno organizovani skup nesvrstanih na temu »Obrana malih zemalja osloncem na sopstvene snage«, održan na Brionima maja 1988. godine. Obaveze su velike, ali im mi možemo odgovoriti. To potvrđuju i neki najnoviji rezultati istraživanja, među kojima su i nominovana i nagrađena dela.

Nastojimo da do kraja ovladamo primenom informatičke tehnologije u istraživanjima ratne veštine i u svim oblastima vojne nauke. Nauka, tehnika i tehnologija nameću promenu našeg odnosa prema informatičkoj tehnologiji, njenom korišćenju i prilagođavanju zahtevima koje ona postavlja. U ovoj oblasti potrebni su veći naponi i znanja da bi se postigli rezultati sa više upotrebne vrednosti.

U oblasti društvenih nauka ima vrednih rezultata i doprinosa daljem teorijskom i praktičnom radu. Društvene nauke postaju sve uticajnija snaga. Naša armija je u tom pogledu otvorena u komunikaciji s društvom i unutar sebe same. Neposredni predmet izučavanja u društvenim naukama jeste čovek, kao osnovni faktor oružane borbe i kao društveno biće, i društveni i međuljudski odnosi koje on zasniva. U tim naukama i njihovim disciplinama realizovani su (ili je u toku realizacija) veliki istraživački projekti, a publikovana su i vredna izdanja.

U naučnoistraživački rad iz oblasti tehničkih nauka, pronalazaštva i tehničkih unapređenja, ulaže se najviše, ali se i postižu adekvatni rezultati. Naučnoistraživački instituti i industrija osposobljeni su za istraživanje, razvoj i proizvodnju brojnih sredstava i sistema naoružanja i vojne opreme, uključujući i najsloženije i savremene, od kojih je 90 odsto na bazi vlastitog razvoja. Domaćom proizvodnjom, zahvaljujući sopstvenim naučnoistraživačkim rezultatima, obezbeđuje se preko 76 odsto ukupnih potreba naoružanja i vojne opreme u oružanim snagama SFRJ. Budući istraživački i razvojni programi, za koje će se u narednom periodu izdvajati oko 8 odsto budžeta JNA, treba da omoguće da se od 1990. godine naše oružane snage iz proizvodnje u zemlji opremaju sa 85 odsto ukupne vrednosti naoružanja i vojne opreme. Uslov za to, pored ostalog,

jeste i potreba da se ubuduće programima i zadacima istraživanja posveti veća pažnja, naročito u oblasti visokih tehnologija.

U domenu medicinsko-bioloških nauka radilo se i radi na istraživanjima čiji će rezultati doprineti zaštiti žive sile od dejstva NHB borbenih sredstava. Istražuju se metode i sredstva za povećanje psihofizičke kondicije i nespecifične otpornosti organizma. Vrš se i istraživanja na osnovu kojih treba da se predlože nove dijagnostičke i terapijske metode koje će unaprediti kliničku medicinu, osavremeniti ratnu hirurgiju doktrinu, organizaciju i taktiku sanitetske službe, odnosno sanitetsko obezbeđenje oružanih snaga.

U oblasti rukovođenja i komandovanja postigli smo i postizemo solidne rezultate na svim nivoima komandovanja. No, tu imamo i najviše aktuelnih zadataka, naučnih i praktičnih, u daljoj razradi sistema rukovođenja i komandovanja, iznalaženju optimalne organizacije komandi jedinica i ustanova, usavršavanju metoda i sadržaja planiranja rada i razvoja oružanih snaga, primeni informatičke tehnologije i dr.

U narednom periodu očekuju nas krupni zadaci u naučnoistraživačkom i razvojnom radu. Treba posvetiti još veću pažnju školovanju i osposobljavanju kadra za naučnoistraživački rad, posebno mladih ljudi. Konkretnim merama treba dograditi jedinstven sistem planiranja, upravljanja i realizacije naučnoistraživačkog rada, proširiti saradnju s naučnim institucijama u društvu i više koristiti naučne rezultate i iskustva stranih armija i efikasniji transfer znanja i tehnologija.

Radi se na izgradnji jedinstvenog automatizovanog sistema naučnih informacija u oružanim snagama i to je urgentan zadatak. Taj sistem mora biti tako postavljen da bude istinska podrška naučnom radu u oružanim snagama i istovremeno integralni deo informacione podrške sistema rukovođenja i komandovanja u celini.

Nauku u oružanim snagama moramo tako razvijati da ona postane istinska proizvodna snaga i generator njihove ukupne modernizacije. Ona to može postati jedino ako maksimalno racionalizujemo naučni rad, ako taj rad i naučne doprinose vrednujemo u skladu sa svetskim standardima i ako stalno poboljšavamo uslove za bavljenje naučnoistraživačkim i razvojnim radom u svim oblastima nauke.

Nagradom »22. decembar« odajemo priznanje za postignute rezultate u rukovođenju i komandovanju, naučnoistraživačkom radu, pronalazaštvu i tehničkom unapređenju. Za ovu nagradu konkurisalo je mnogo vrednih dela koja zaslužuju visoko priznanje. Da su neke nadležne starešine bile ažurnije i odgovornije u pravovreme-

nom predlaganju potencijalnih kandidata, za nagradu bi konkurisalo još više naučnih dela. To je dokaz da imamo sve više ljudi koji postižu vrlo vredne rezultate na svim poljima izgradnje oružanih snaga.

Ovo visoko priznanje dobili su najbolji, ali i ostali kandidati zaslužuju da im se oda priznanje za doprinos i rezultate koje su ostvarili.

Drugovi dobitnici nagrade, svojim stvaralačkim radom i rezultatima najkonkretnije ste doprineli daljoj izgradnji naših oružanih snaga i razvoju vojnonaučne misli i savremenih vojnotehničkih sistema. Uveren sam da će ovo priznanje biti ne samo nagrada za vaš dosadašnji rad već i podsticaj vama i drugima za postizanje još boljih rezultata ubuduće. Čestitam vam nagradu sa željom da i dalje postićete zapažene rezultate.

Obrazloženje komisije za Nagradu „22. decembar”

General-major *Andrija Silić* komanduje jedinicom koja je u 1988. godini postigla zapažene rezultate u ukupnoj borbenoj izgradnji, posebno u borbenoj gotovosti, a u okviru nje u oblasti borbene obuke i vaspitanja. U radu i rukovođenju pokazao je puni smisao za organizaciju, odgovornost visokog stepena i sposobnost motivisanja potčinjenih za samopregoran i odgovoran rad. Shvatajući značaj stalnog unapređenja organizacije i metoda rada, neprekidno je podsticao potčinjene starešine na traganje za novim praktičnim rešenjima, posebno u oblastima rukovođenja i komandovanja i borbene obuke i vaspitanja. Ličnim primerom, angažovanošću i upornošću, stvorio je takve međuljudske i radne odnose koji omogućavaju odgovorno i savesno izvršavanje svih zadataka, a baziraju se na visokoj svesti i odgovornosti svakog pojedinca za stanje u jedinici i njenu sposobnost za izvršavanje namenskih zadataka. Potrebno je istaći i stalnu brigu generala Silića za ljude i poboljšanje uslova života i rada u jedinicama i garnizonima. Navedeni i drugi postignuti rezultati u primeni koncepcije opštenarodne odbrane i društvene samozaštite u praksi, unapređenju rukovođenja i komandovanja i jačanju borbene gotovosti jedinica, generala Silića svrstavaju među najuspešnije komandante u 1988. godini.

Potpukovnik avijacije pilot *Blagoje Grahovac*, kao ličnost, starešina i komandant, odlikuje se izuzetnim smislom za rukovođenje i komandovanje i visokim stepenom odgovornosti u izvršavanju zadataka koji su mu povereni. Za izuzetne rezultate u radu vanredno je unapređen u čin poručnika, a prevremeno u čin kapetana I klase. Na dužnosti komandanta puka postigao je vrhunske rezultate u obuci i vaspitanju pitomaca — budućih pilota, a jedinica je bila među najboljima u Ratnom vazduhoplovstvu i protivvazdušnoj odbrani. U borbenoj obuci i vaspitanju nastojao je i uspeo da izbegne šablone i da neprekidno uvodi novine u metodiku njenog izvođenja, što se u celini pozitivno odrazilo na ukupni kvalitet obučavanja i osposobljavanja, a ujedno i na borbenu gotovost. Zbog svojih sposobnosti, odnosa prema zadacima i brige za kolektiv i svakog poje-

dinca, kod potčinjenih i pretpostavljenih uživa vrlo veliki ugled. Kao pilot, nosilac je zlatnog letačkog znaka — priznanja koje seodeljuje samo vrhunskim pilotima.

*

Knjiga *Razmišljanja o ratu i revoluciji* pokojnog general-pukovnika *Nikole Pejnovića* predstavlja produbljenu analizu različitih tema i problema ratovodstva i ratne veštine, a sastavljena je od tematski heterogenih članaka koji su nastali u periodu dugom dvadeset godina. Ima oko 450 stranica, a građa je podeljena u tri dela. Prvi deo sadrži teme iz opšte vojne teorije. Drugi, oglede iz narodnooslobodilčkog rata, a treći osvrte na doktrine i strategije velikih sila. Ogledima iz strategije narodnooslobodilačkog rata dato je najviše prostora. Iz toga se, s pravom, može zaključiti da je težište na teorijskom uopštavanju ratne veštine narodnooslobodilačkog rata. To knjigu čini veoma vrednom i privlačnom za sadašnje i buduće čitaoce.

*

Značaj monografije *Modeli za procenu gubitaka vitalnih elemenata strukture RV i PVO* autora pukovnika mr *Branislava Milanovića* i potpukovnika *Blagoja Milenkovskog* jeste u tome što je pomoću urađenih modela za simulaciju borbenih dejstava jedinica RV i PVO moguće, na osnovu donetih odluka za borbena dejstva »plave« i »crvene« strane (pri čemu donete odluke podrazumevaju svestranu procenu svih elemenata — činilaca situacije) sa dovoljno pouzdanosti, proceniti stepen gubitaka svih vrsta jedinica koje izvode borbena dejstva, i to za obe sukobljene strane. Simulacija borbenih dejstava jedinica RV i PVO relativno je egzaktna pristup proceni gubitaka. Međutim, za razliku od analitičkih modela koji takođe egzaktno pristupaju problemu procene gubitaka (autori su u drugom poglavlju knjige prikazali dva tipična analitička modela ove vrste), simulacioni modeli daju neuporedivo pouzdanije pokazatelje gubitaka, i to u toku dinamike odvijanja borbenih dejstava, za diskretnije vremenske intervale bilo koje veličine. Time se stvaraju povoljni uslovi za različite analize stepena gubitaka u toku hipotetičkih borbenih dejstava pod veoma različitim uslovima njihovog izvođenja.

*

Knjiga *Oposobljavanje radnih ljudi i građana SFRJ za opšte-narodnu odbranu i društvenu samozaštitu* pukovnika dr *Milana Pujića* značajan je doprinos teorijskom utemeljenju problematike oposobljavanja stanovništva za ONO i DSZ. Rad ima značajnu naučnometodološku vrednost, a u njegovom stvaranju su primenjeni pouzdani metodološki postupci i korišćeni rezultati naučnih istraživanja. U knjizi se sistematski, stručno i celovito obrađuju značajni problemi, počevši od uloge ljudskog faktora u koncepciji i doktrini ONO i DSZ kao prava i dužnosti radnih ljudi i građana, zatim istorijske dimenzije oposobljavanja za odbranu i zaštitu zemlje, do težišnog dela rada — celovitog razmatranja sistema oposobljavanja radnih ljudi i građana za ONO i DSZ u Jugoslaviji. U završnom delu, autor razmatra moguće pravce dogradnje tog sistema i predlaže konkretna usmerenja. Knjiga ima naglašenu konkretno-aplikativnu vrednost.

*

Digitalne svetlovodne telekomunikacije delo kapetana I klase dr *Milorada Cvijetića* i *Digitalna obrada signala* autora pukovnika prof. dr *Milorada Obradovića* i doc. dr *Milana Milosavljevića* predstavljaju kvalitetno napisane stručne monografije koje se oslanjaju i na već ranije objavljene stručne i naučne referate, članke i knjige autora. Oba rada su pedagoški dobro koncipirana i pisana jasnim stilom i mogu uspešno da posluže za dalje samoobrazovanje inženjera ili kao udžbenici na redovnim, odnosno poslediplomskim studijama na elektrotehničkim fakultetima ili visokim školama. Obe knjige se pojavljuju pravovremeno da popune praznine u našoj stručnoj literaturi.

Digitalna obrada signala uopšte, a naročito obrada govornog signala postaje apsolutno neophodna u svim zaštićenim sistemima veza. Razumna kriptozastita gotovo je neizvodljiva bez odgovarajuće digitalne obrade signala. Takođe, elektrooptički prenos signala (govora, slike itd.) već u bližoj budućnosti postaće okosnica svih sistema veze i komandovanja u oružanim snagama. Na osnovu toga se može zaključiti da su obe knjige izuzetno korisne za oposobljavanje stručnog kadra za potrebe JNA.

*

Idejna i konstrukciona rešenja višecevnog raketnog sistema 262 mm »Orkan«, grupe autora general-majora Obrada Vučurovića, potpukovnika dipl. inž. Sretena Nikolića i potpukovnika dipl. inž. Aleksandra Ačanskog, razvijena su bez ugleda na strana rešenja i u okvirima naših tehnoloških i tehničkih mogućnosti. U ovom trenutku predstavlja savremeno sredstvo, velikih manevarskih i vatre-nih mogućnosti koje je efikasno protiv svih vrsta zemaljskih ciljeva. Uvođenjem sistema »Orkan« u naoružanje naših oružanih snaga dobijeno je efikasno sredstvo odbrane, velike vatrene moći, vrlo precizno i na nivou klasične artiljerije, automatizovano u svim fazama dejstva i sa velikim manevarskim sposobnostima.

General-major *Obrad Vučurović*, pored doprinosa koji je dao kao rukovodilac projekta u svim fazama realizacije zadatka, nosilac je originalnih koncepcija i sistema za upravljanje vatrom sa rešenjem korekcije pomoću televizijskog korektora, tempiranja elektronskih tempirnih upaljača u lansirnim cevima oruđa, aerodinamičkih kočnica i drugih rešenja.

Potpukovnik dipl. inž. *Sreten Nikolić*, kao nosilac podsistema automatike, dao je više originalnih koncepcionih i konstrukcijskih rešenja u tom podsistemu. Posebno su značajna rešenja: hidromotora upravljanoj elektrohidrauličnim servorazvodnikom, elektrohidraulički i elektromagnetni razvodnici, specijalni ventili, prigušnice, pritisni prekidači itd. Značajna su i originalna rešenja automatike u uređaju za punjenje, stope za oslanjanje vozila i komandnog pulta.

Potpukovnik dipl. inž. *Aleksandar Ačanski*, značajnim, originalnim koncepcionim i konstrukcijskim rešenjima rakete, dao je veliki doprinos u realizaciji ovog sistema. Da bi se postigao zahtevani domet, preciznost i koristile postojeće tehnološke mogućnosti, usvojio je originalno rešenje letnog motora sa teleskopskim dvodelnim pogonskim punjenjem. Originalno je rešeno i pripaljivanje i startovanje, kasetna bojna glava sa kumulativno razornim bombama i protivtenkovskim minama itd.

V. K.